

30ste zondag door jaar C

Lc. 18, 9-14

Toen de parabel die we net hoorden voor het eerst verteld werd, moet dat ingeslagen hebben als een bom. Voor ons, nu, is de conclusie heel simpel: die farizeeër was hoogmoedig en die tollenaar nederig, en dus is het heel normaal dat die laatste gerechtvaardigd naar huis ging. Maar zo simpel liggen de kaarten niet. En daarom is het goed nog eens een ogenblik terug te kijken naar hetgeen er net gebeurde.

Een farizeeër was iemand die hooggeacht was bij het volk. Zijn naam betekent letterlijk: ‘afgezonderde’, omdat hij niet meedeed met de mode van velen om zich aan te passen aan allerlei heidense gebruiken. Hij zonderde zich af van de massa om Gods wet trouw tot in de puntjes te vervullen. Hij nam zijn godsdienst heel serieus, en geld en maag zijn daar blijkbaar 2 goede maatstaven voor. Die farizeeër vastte tweemaal per week, terwijl men strikt genomen maar 1 keer per jaar moest vasten. En vasten bij de joden betekende: heel de dag niet eten of drinken. In zo’n warm klimaat wilde dat heel wat zeggen. En wat geld betreft: hij gaf een tiende van alles wat hij kocht aan de tempel, terwijl de andere alleen maar op sommige goederen tienden betaalden. We moeten eerlijk toegeven: wat die man allemaal doet is achtenswaardig, dat verdient bewondering. Juist daarom nam Jezus hem ook als voorbeeld.

En dan die tollenaar. We kunnen daar wel een lieve jongen van maken, door omstandigheden misschien wat op het verkeerde pad terecht geraakt. Maar in werkelijkheid werd hij in zijn tijd gehaat. En dat had hij in feite louter en alleen aan zichzelf te danken. Hij was om te beginnen een landverrader die heulde met de Romeinen. Namens de Romeinen inde hij immers de belastingen. En daar kwam nog eens bij dat hij bovenop die belastingen een flinke procent rekende voor zichzelf. In de ogen van de joden was hij ook door God gehaat en moest hij door het volk gemeden worden. Dat was de werkelijkheid.

Hoe kan het dan dat die tollenaar gerechtvaardigd naar huis gaat en die farizeeër niet? Het heeft alles te maken met hun gebedshouding die eigenlijk een levenshouding is.

Kijk eens naar die farizeeër. Zijn plaats in de tempel is natuurlijk vooraan, en als rechtvaardige staat hij daar ook met opgeheven hoofd. Terecht in de ogen van iedereen, want hij is met God ‘in orde’. Hij bidt bij zichzelf. Maar dat zinnetje kunt ge vanuit de grondtekst ook anders vertalen: hij bidt *tot* zichzelf. En dat was zijn grote probleem: hij is zo vol van zichzelf dat er voor iemand anders geen plaats meer was, zelfs niet voor God. Zijn gebed is een opeenvolging van ik-zinnen: ik dank U, ik vast, ik betaal. Ge zou bijna concluderen: eigenlijk moet God *hém* bedanken omdat hij alles zo goed doet.

En wat doet die tollenaar? Hij blijft achteraan staan: hij weet dat hij als zondaar Gods huis niet mag betreden. Hij durft zijn hoofd niet op te heffen, want hij weet zich veel te schuldig voor God. Hij klopt zich op de borst, want hij is een

hopeloos geval. Het enige wat hij wél eerlijk kan doen is hopen op een genadige God. En misschien dat zijn gebed daarom maar 5 woorden telt: ‘God, wees mij zondaar genadig’. Maar dat maakt het wel tot een écht gebed: hij heeft God écht nodig.

De fout van die farizeeër is zijn zelfgenoegzaamheid: hij had God eigenlijk niet nodig, en daarom ook verachtte hij zijn medemensen; hij cirkelde helemaal rond zichzelf. Die tollenaar daarentegen stond daar met minder dan lege handen: hij had alleen maar rommel bij, want dat was zijn leven. Maar juist dat zorgde ook voor eerlijke ontvankelijkheid.

Nu kunt ge, als moraal van het verhaal, vragen: in welke persoon vindt ge uzelf terug? In die brave maar hoogmoedige farizeeër of in die stoute maar berouwvolle tollenaar? Maar zo simpel is het eigenlijk niet. Het gaat hier niet zozeer om 2 categorieën van mensen, maar eerder om 2 levenshoudingen die vaak in 1 en dezelfde mens terug te vinden zijn. Ook ten tijde van Jezus waren niet alle farizeeën huichelaars en niet alle tollenaars waren rouwmoedig.

Van allebei de figuren of houdingen dragen we meestal iets mee in ons leven. Van allebei zullen we dan ook moeten leren: soms middels een bemoedigend schouderklopje, soms middels een milde, corrigerende tik. Amen.

Johan Goris, pastoor